

активизации резервных возможностей для подготовки студентов высших технических учебных заведений к сдаче тестов. Обоснована целесообразность внедрения данного метода в образовательный процесс.

**Ключевые слова:** академическая мобильность, международные тесты, иностранный язык, интенсивный метод.

#### V.A. TRYNDIUK, N.M. TYSHKO. THE PREPARATION TECHNICAL SCHOOLS STUDENTS TO PASS INTERNATIONAL TESTS

**The summary. Inroduction.** The main requirement for participation in international student exchanges is the preparation to international tests. Experience shows that students of higher technical educational institutions have difficulties with preparing for this kind of work.

**Purpose.** To examine existing international tests, their format, and justify the application of intensive method to prepare technical students to pass the international exams in a foreign language. **Methods.** Methodological literature was analyzed to solve the problem mentioned above. **Results.** Today there are many international tests in different languages. The most common tests are Cambridge ESOL, City and Guilds, English Speaking Board International Ltd (ESB), Institute of Linguists, The International English Language Testing System (IELTS), London Chamber of Commerce and Industry (LCCI), International Qualifications, Language Tests, Trinity College London, TOEFL, Test DaF. The retrieval stets for specialization purpose of which is the determination of language proficiency level in a specific professional field. Different kinds of tests are designed for specific purposes. Basic knowledge of a foreign language is the basis of preparing and passing of the international tests. Analysis of existing tests allowed us to determine the format, which is identical. Thus, the purpose of international tests is to determine the level of formation of foreign language communicative competence in reading, listening, writing, speaking. Validation of the use of language material is carried out on the basis of lexical minimums. For the active preparation for passing international tests intensive method should be applied. Firstly, the principles of intensive method contribute to the preservation of the sociological and psychological aspects of natural communication and implementation of all functions of communication. Secondly, the inclusion of the students into real activity allows the teacher to form students motivation to study foreign language. Thirdly, the authors of this method highlight the dialogue/polylogue as the most preferred form of speech activity that reveals the possibility of live domestic and professional communication in a variety of situations. Fourthly, intensive training of speech activity stands not on lyas a goal of education, but also as a means. Inthisregard, the mass terry of foreign language activities takes place in the natural environment. **Conclusion.** So, we have examined existing international tests, their format, and justified the application of intensive method to prepare technical students to pass the international exams in a foreign language.

**Key words:** academic mobility, international tests, foreign language, intensive method.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. В.М. Руденко.

Одержано редакцією 17.06.2016 р.

УДК: 378. 094. 015. 3

О.Б. НАЛИВАЙКО

#### ОСОБЛИВОСТІ КОНТЕКСТНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

**Резюме.** У статті автором здійснено аналіз традиційних та інноваційних підходів у вивченні різних дисциплін студентами медичних університетів. Визначено характерні особливості технології контекстного навчання, яка складається з базових і проміжних форм діяльності. У статті поняття контекст визначається як система зовнішніх і внутрішніх умов життя та діяльності людини, що впливає на його сприйняття, усвідомлення й перетворення нею конкретної ситуації, надаючи значення та зміст цій ситуації в цілому й окремим її компонентам.

Акцентовано увагу на результативності дидактично адекватного моделювання в навчально-виховному процесі предметного та соціального змісту професійної діяльності. Представлено зміст основних складових технології контекстного навчання: предметний зміст, який забезпечує професійну компетентність спеціаліста, і соціальний – здатність працювати в колективі, бути громадянином.

**Ключові слова:** навчальні технології, контекстна підготовка, зміст професійної діяльності, професійні ситуації, навчальні моделі.

**Постановка проблеми.** В Україні реалізується концепція безперервної медичної освіти, яка базується на принципах єдиної безперервної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців, управлінні якістю їх підготовки, дистанційній освіті, органічному поєднанні клінічної, теоретичної підготовки медичного персоналу в університетських клініках допрофесійної діяльності. Основою системи є створена освітня вертикаль підготовки майбутніх медиків, в якій поєднується набуття певного освітнього рівня та отримання професійної кваліфікації (медична сестра, фельдшер, лікар, лікар-психолог, лікар-стоматолог, сімейний лікар, провізор), їхня постійна сертифікація та безперервний розвиток упродовж усієї професійної діяльності.

© О.Б. Наливайко, 2016

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Питанням, стосовно специфіки та різних аспектів професійної медичної культури, присвячено багато наукових робіт. Це дисертаційні дослідження А. Агаркової, С. Дружилова, Л. Дудікової, О. Жилаєвої, К. Куренкової, Б. Ясько, О. Мясоедов, О. Крсек та ін., в яких розглядаються окремі складові професійної культури лікаря. Аксиологічним основам медицини присвячені роботи Ю. Абаєва, С. Кулика, Ю. Лісіцина, Т. Мішаткіної, В. Рибіна, М. Яровинського та ін.

**Мета статті** полягає в обґрунтуванні особливостей контекстної підготовки студентів медичних університетів.

**Виклад основного матеріалу.** На сучасному етапі неможливо уявити процес викладання в медичних навчальних закладах без використання як традиційних, так і інноваційних підходів у вивченні різних дисциплін. Для процесу вивчення навчального матеріалу можливе поєднання двох чи більше педагогічних технологій, що дозволяє досить чітко поставити задачі, визначити цілі, структурувати зміст різної складності і зробити доступним для розуміння різній групі слухачів.

Змістовною є точка зору дослідників, котрі розглядають освіту майбутніх спеціалістів не лише в контексті засвоєння суми знань і вмінь, накопичених людством, але й у контексті її соціалізації в суспільстві. Тоді зміст підготовки спеціаліста полягає в засвоєнні ним традицій професійної культури як системи раніше вироблених засобів (компетенцій), які дозволяють взаємодіяти з навколишнім світом, розвивати свої здібності, реалізовувати себе й бути успішним у даному суспільстві [5].

Майбутній лікар повинен володіти такими якостями як терпіння, витривалість, розуміння та ін., він повинен бути філантропом, оскільки ця професія безпосередньо пов'язана з людьми. Медики кожен день приймають рішення, від яких залежить доля пацієнта, саме тому професією необхідно володіти досконало.

Освітній процес у медичних навчальних закладах специфічний і характеризується, в першу чергу, своєю цілеспрямованістю щодо отримання повноцінних знань, виконання життєво необхідних лікувальних або фельдшерських дій із забезпечення та підтримання здоров'я людей, чие життя залежить від правильних і своєчасних дій лікаря, медсестри або фармацевта. Тому успіх у досягненні поставлених цілей досягається у випадку реалізації усіх частин відомої педагогічної тріади «знання – вміння – навички» [6].

Професійна культура є основою професійного становлення й розвитку спеціаліста, вона спрямовує особистість на професійно-творчий саморозвиток і самореалізацію. Тому в процесі підготовки майбутніх сімейних лікарів у медичних навчальних закладах важливо приділяти увагу формуванню професійної культури студентів, починаючи з першого курсу. Для цього необхідно використовувати інноваційні навчальні технології, які допомагають сформувати професійні компетенції (зокрема професійну культуру), а не лише озброїти студента масою теоретичних знань. Враховуючи та використовуючи вислів Д. Ільєсова «плюралістичний характер педагогіки», можна говорити про різноманіття вибору й побудови технологій навчання [4]. Серед них у професійній підготовці майбутніх сімейних лікарів нам імпонує технологія контекстного навчання.

Словосполучення «технологія контекстного навчання» поєднує в собі два поняття «технологія» («педагогічна технологія») та «контекст». Розглянемо кожне з цих понять окремо.

Поняття «технологія» введено в обіг педагогічної науки та освіти у 70-ті роки ХХ ст. Технологія передбачає мистецтво володіння процесом, певну послідовність операцій із використанням необхідних засобів [8, 49].

З точки зору В. Беспалько, Б. Блума, В. Журавльова, М. Кларіна, В. Монахова, С. Шаповаленко та інших, педагогічна технологія є складовою частиною системи навчання, пов'язаною з дидактичними процесами, засобами й організаційними формами навчання. Саме ця частина системи навчання дає відповідь на традиційне запитання «як учити» з одним суттєвим доповненням «як навчити результативно».

Розвиток конкретної творчої особистості настільки індивідуальний і настільки залежить від збігу життєвих обставин, що складно уявити собі формалізоване описання конкретних педагогічних технологій, за допомогою яких відбувається перетворення особистості. Однак, у науці неперервно робляться спроби подібного визначення «педагогічної технології» як системи чи системного методу. Наприклад, ЮНЕСКО трактує «педагогічні технології» як системний метод створення, використання й означення всього процесу викладання й засвоєння знань із урахуванням технічних і людських ресурсів, а також їх взаємодія, основною задачею якої є оптимізація форм освіти.

М. Махмутов розкриває поняття педагогічної технології: «Технологію можна уявити як більш менш жорстко запрограмований (алгоритмізований) процес взаємодії викладача та учнів, який гарантує досягнення поставленої мети» [9, 5]. В даному визначенні звертається увага на структуру взаємодії вчителя та учнів – цим визначаються й способи впливу на учнів, і результати цього впливу.

Усвідомлення технології навчання створює оптимальні умови для досягнення високої ефективності, котра неможлива без системного підходу до організації освітнього процесу, широкої комп'ютеризації, використання технічних засобів навчання, без сучасних методів навчання, особливо активних, а також без кадрів, котрі володіють кваліфікацією, що відповідає вимогам сучасних технологій навчання. Таким чином, викладач перестає бути лише одним із джерел інформації, а, зберігаючи свої функції вихователя, стає організатором і творцем нових умов успішного набуття знань, умінь і навичок.

Поняття «контекст» у педагогіку ввійшло порівняно недавно з логіки та лінгвістики, тому воно ще не набуло визначеного статусу, і в педагогічних словниках не описане.

В психології контекст пов'язаний з поняттям «ситуація» – системою умов, які підвищують активність суб'єкту. Тобто в ситуацію включаються і зовнішні умови, і сам суб'єкт, і ті люди, з якими людина контактує [7].

Контекст визначається як система зовнішніх і внутрішніх умов життя та діяльності людини, що впливає на його сприйняття, усвідомлення й перетворення нею конкретної ситуації, надаючи значення та зміст цій ситуації в цілому й окремим її компонентам. Зовнішній контекст являє собою соціокультурні, предметні та просторово-часові характеристики ситуації, в яких особистість діє, внутрішній – індивідуально-психологічні особливості, засвоєні знання та досвід людини [3].

Сутність пізнавальної мотивації полягає у прагненні здобувати, виробляти знання. «Професійна мотивація являє собою систему внутрішніх спонукань, які викликають трудову активність людини, спрямовують її на досягнення професійних цілей і регулюють структуру та функції діяльності» – писав В. Дружинін [10, 416].

Оптимальним методом у вирішенні даної проблеми сучасна педагогічна наука визнає контекстне навчання. «Професійна мотивація та професійна направленість ... не формується, якщо в навчальному процесі не представлені ті чи інші елементи майбутньої професійної діяльності, її контекст [1, 88].

Контекстне навчання (тісний зв'язок, сплетіння, зціплення) – це навчання, яке дозволяє динамічно моделювати предметний і соціальний зміст професійної діяльності, що забезпечує умови трансформації класичної навчальної діяльності студента в професійну діяльність спеціаліста.

Технологія контекстного навчання бере свій початок із розробленої в 1991 році А. Вербицьким концепції контекстного навчання, її основою є діяльнісна теорія оволодіння соціальним досвідом (Л. Виготський, А. Леонтьєв, С. Рубінштейн), згідно якої засвоєння змісту освіти, соціального та професійного досвіду відбувається в процесі власної мотивованої активності (активної діяльності студента).

Основною одиницею діяльності студента є вчинок, засобом якого майбутній спеціаліст не лише виконує дії відповідно до вимог і норм професії, але й отримує моральний досвід, оскільки діє відповідно норм, прийнятих у даному соціальному та професійному суспільстві. У такий спосіб вирішується проблема єдності навчання та виховання в межах цілісного навчально-виховного процесу.

Технологія контекстного навчання створює умови для інтеграції знань усіх наукових дисциплін. При цьому викладання загальноосвітніх дисциплін трактується в контексті професійної діяльності з використанням усього потенціалу студента. Засвоєння теоретичних знань і досвіду здійснюється в ході вирішення модельованих професійних і проблемних ситуацій. Для реалізації теоретичних підходів в технології контекстного навчання пропонується використовувати методи активного навчання. Окрім того необхідно комплексно підходити до використання різних форм, методів і засобів активного навчання в органічному поєднанні з традиційними методами.

Технологія контекстного навчання складається з трьох базових і трьох проміжних форм діяльності [2].

До базових форм відносяться:

- навчальна діяльність із провідною роллю лекцій і семінарів (здійснюється передача й засвоєння інформації);
- квазіпрофесійна – втілюється в іграх, факультативах, спецкурсах, спецсемінарах (дозволяє моделювати цілісні фрагменти виробництва, їх предметно-технологічний і соціально-рольовий зміст);
- навчально-професійна – науково-дослідницька робота студентів, виробнича практика, стажування, дипломне та курсове проектування (студент діє та вчиняє відповідно норм соціально-професійних відносин у процесі колективного розподілу праці, а також здійснює міжособистісну взаємодію та спілкування).

Цим трьома формами діяльності відповідають семіотичні, імітаційні, соціальні навчальні моделі [2].

*Семіотичні навчальні моделі* включають систему завдань, які припускають роботу з текстом і переробку знакової інформації. В моделях такого типу предметна галузь діяльності розгортається за допомогою конкретних навчальних форм, в рамках яких виконуються завдання, що не потребують особистісного ставлення до навчального матеріалу. Одиницею роботи студента є мовна дія – слухання, говоріння, читання, письмо. Засобом роботи є текст. Семіотичні моделі включають завдання, задачі і проблемні ситуації, що забезпечують засвоєння студентом представлених у них об'єктивних значень.

В *імітаційних навчальних моделях* навчальні завдання припускають вихід студента за межі знакової інформації, співставлення її з майбутньою соціально-професійною діяльністю, осмислення знань, яке відбувається тоді, коли студент включає себе в ситуацію вирішення певних соціально-професійних задач. В цьому випадку одиницею роботи виявляється предметна дія, на основі якої досягається предметний корисний результат. Засобом роботи буде контекст. Інформація для студента набуває особистісного змісту, перетворюється з інформації у знання, котрі адекватно відображають професійну дійсність.

У *соціальних навчальних моделях* завдання повинні виконуватися спільно, колективно. Такі спільні пошуки вирішення проблеми діють досвід колективної роботи в майбутньому соціально-професійному середовищі. Ця модель реалізується в ділових і навчальних іграх, науково-дослідній роботі студентів, комплексному курсовому й дипломному проектуванні. Дану технологію також називають кейс-методом або методом конкретних ситуацій. Одиницею діяльності студента стають вчинки, через які студент засвоює професію як частину культури, осмислює своє ставлення до праці, до суспільства, до самого себе. Засобом роботи, формуючим ціннісне ставлення особистості до праці, людей і природи, слугує підтекст [7]. В соціальних навчальних моделях навчальні завдання представлено у вигляді проблемних ситуацій і задач, імітуючих професійні. Вирішення поставлених задач можливе при правильному розподілі колективних форм спілкування та діалогічної взаємодії студентів. Особистісні смисли перетворюються в соціальні цінності – систему відповідального ставлення до природи, праці, суспільства, іншої людини й самого себе.

З переходом від однієї базової форми діяльності до іншої студенти отримують все більш розвинену практику використання навчальної та наукової інформації, оволодіваючи реальним соціально-професійним досвідом, отримуючи можливість природного входження в професію [2].

*Проміжними формами* є будь-які форми – традиційні чи нові, котрі відповідають специфіці цілей і конкретному змісту освіти на відповідному його етапі [2].

Проміжні форми навчальної діяльності забезпечують поетапну зміну однієї базової форми діяльності студентів в іншу. До них належать різні види лекцій (лекція удвох, проблемна лекція, лекція з помилками, лекція-консиліум, лекція-конференція), групові практичні заняття, семінари-дискусії, аналіз конкретних ситуацій, які зустрічаються в професійній діяльності, різноманітні тренінги, спецкурси тощо.

В технології контекстного навчання зміст підготовки спеціаліста включає дві складові: предметний зміст, який забезпечує професійну компетентність спеціаліста, і соціальний – здатність працювати в колективі, бути громадянином. Предметний зміст називається базовим, а соціальний – фоновим. До базових складових відносяться всі предмети, що дозволяють отримати необхідні професійні знання й уміння. До фонового змісту відносять етику, екологію, історію культури – все, що формує світоглядні й соціальні якості спеціаліста.

Система переходу від професійної діяльності до навчання та від навчання до професійної діяльності може бути реалізованою через професійний контекст. В даному випадку під професійним контекстом розуміється сукупність предметних задач, організаційних, технологічних форм і методів діяльності, ситуацій соціально-психологічної взаємодії, котрі характерні для певної сфери професійної діяльності.

Професійний контекст відтворюється в навчально-виховному процесі та складається з соціального контексту, що відображає норми відносин і соціальних дій, а також їхню ціннісну орієнтацію та технологію трудових процесів. Особистісний компонент при цьому характеризує морально-етичні правила, норми поведінки та взаємовідносин спеціалістів як представників даної соціально-професійної системи, їхні соціально-психологічні якості та характеристики.

Відповідно основних положень технології контекстного навчання викладачеві необхідно домагатися дидактично адекватного моделювання в навчально-виховному процесі предметного та соціального змісту професійної діяльності. Для ефективності цього процесу слід дотримуватися наступних вимог:

- забезпечувати змістово-контекстне відображення професійної діяльності спеціаліста у формах навчальної діяльності студента;
- поєднувати різні форми та методи навчання з урахування дидактичних принципів і психологічних вимог до організації навчальної діяльності;
- використовувати модульність побудови системи та її адаптивність до конкретних умов навчання й студентського контингенту;
- обов'язково реалізовувати різні типи зв'язків між формами навчання (дана вимога виступає як механізм реалізації модульності в побудові навчання);
- забезпечувати зростаючу складність змісту навчання і, відповідно, форми контекстного навчання від початку до кінця цілісного навчально-виховного процесу [2].

Реалізація цих вимог дасть можливість проектувати цілісний навчально-виховний процес, в якому враховуються такі фактори, як специфіка навчальних дисциплін, особливості та можливості кожного учасника навчально-виховного процесу (викладача, студентів), а також тривалість і матеріально-технічні умови навчання. Крім того, використання даної технології дасть можливість здійснювати науково обґрунтований пошук форм і методів контекстного навчання, конструювати їхні системи, корегувати як зміст, так і цілі навчання (вимоги ОКХ).

**Висновки.** Таким чином, технологія контекстного навчання моделює цілісний предметний і соціальний зміст професійної діяльності. Засвоєння теоретичних знань і досвіду здійснюється в процесі вирішення модельованих професійних ситуацій. Це забезпечує умови формування пізнавальних і професійних мотивів студента, трансформацію процедури засвоєння знань у професійно-практичну діяльність майбутнього спеціаліста, що впливає на формування соціально-професійної мобільності студента.

Контекстне навчання студентів-медиків необхідно застосовувати не епізодично, а системно, що буде гарантувати досягнення поставленої мети.

**Перспективи подальших розвідок** – шляхи реалізації ідей використання квазіпрофесійної діяльності студентів у процесі навчання студентів медичних університетів, майбутніх сімейних лікарів.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Бакшаева Н.А. Психология мотивации студентов: учеб. пособие / Н.А. Бакшаева, А.А. Вербицкий. – М.: Логос, 2006. – 184 с.
2. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А.А. Вербицкий. – М.: Высш. шк., 1991. – 205 с.
3. Далдаева Т.И. Применение технологий контекстного обучения для развития профессиональной позиции будущих юристов в вузе / Т.И. Далдаева. // *Фундаментальные исследования*. – 2013. – № 11-7. – С.1436-1440. Электронный ресурс: [Режим доступа]: <http://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=33360>. – Назва з екрану.
4. Ильясов Д.Ф. Принцип регулируемого эволюционирования в педагогике / Д.Ф. Ильясов, Г.Н. Сериков. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 336 с.

5. Елагина Л.В. Формирование культуры профессиональной деятельности будущего специалиста на основе компетентного подхода. Методология, теория, практика: моногр. / Л.В. Елагина. – М.: Компания. Спутник+, 2008. – 413 с.
6. Казаков В.Н. Внедрение информационных технологий обучения как средство оптимизации качества подготовки специалистов в медицинском ВУЗе / В.И. Казаков, А.П. Волосовец, А.Н. Талалаенко [и др.]. // Актуальні питання педагогіки вищої школи: зб. наук. праць. – Донецьк. – 2004. – С. 3-6.
7. Лаврентьев Г.В. Инновационные обучающие технологии в профессиональной подготовке специалистов / Г.В. Лаврентьев, Н.Б. Лаврентьева. Ч.1. – Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2002. – 156 с.
8. Максименко С.Д. Педагогіка вищої медичної освіти / С.Д. Максименко, М.М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 288 с.
9. Махмутов М.И. Педагогические технологии развития мышления / М.И. Махмутов. Г.И. Ибрагимов. – Казань, 1993. – 88 с.
10. Психология: учебник для гуманитарных вузов / под общ. ред. В.Н. Дружинина. – СПб.: Питер, 2002. – 656 с.

#### **О.Б. НАЛИВАЙКО. ОСОБЕННОСТИ КОНТЕКСТНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКОГО УНИВЕРСИТЕТА**

*Резюме.* В статье автором осуществлен анализ традиционных и инновационных подходов в изучении различных дисциплин студентами медицинских университетов. Определены характерные особенности технологии контекстного обучения, состоящие из базовых и промежуточных форм деятельности. В статье понятие контекст определяется как система внешних и внутренних условий жизни и деятельности человека, которая влияет на его восприятие, осознание и преобразование конкретной ситуации, придавая значение и содержание этой ситуации в целом и отдельным ее компонентам.

Акцентируется внимание на результативности дидактически адекватного моделирования в учебно-воспитательном процессе предметного и социального содержания профессиональной деятельности. Представлено содержание основных составляющих технологии контекстного обучения: предметное содержание, которое обеспечивает профессиональную компетентность специалиста, и социальное – способность работать в коллективе, быть гражданином.

**Ключевые слова:** учебные технологии, контекстная подготовка, содержание профессиональной деятельности, профессиональные ситуации, учебные модели.

#### **O.B. NALYVAJKO. FEATURES OF CONTEXTUAL TRAINING OF STUDENTS OF MEDICAL UNIVERSITIES**

*The summary.* In the article the author analyzes traditional and innovative approaches in the study of various disciplines by students of medical universities. Characteristic features of the technology learning context, which consists of basic and intermediate forms of activity, are determined here. In the article the concept of context is defined as a system of internal and external conditions of life and human activities that affect her perception, awareness and transformation some particular situation by her, giving meaning and content of the situation as a whole and its individual components.

The attention is applied to performance didactically adequate simulation in the educational process of the objective social content and professional activities. The contents of the main components of technology education context are submitted: substantive content, which provides specialist professional competence and social - the ability to work in a team, be a citizen.

**Key words:** educational technology, contextual training, the content of professional activity, professional situation, educational model.

Рекомендовано до друку.

Д-р психол. наук, проф. В.М. Ямницький.

Одержано редакцією 10.05.2016 р.

УДК: 378. 013. 3 - 051: [159 - 12]

І.В. ІВАШКЕВИЧ

#### **ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ**

*Резюме.* В статті виокремлено структурні компоненти професійної компетентності фахівців різних сфер діяльності. Запропоновано власне визначення професійної компетентності фахівця юридичної сфери діяльності, розкрито її структуру тощо. Зазначено, що професійна компетентність юриста складається із таких компонентів: 1) мотиваційно-цільовий компонент; 2) когнітивний компонент; 3) соціальний компонент; 4) аксіологічний компонент; 5) аутопсихологічний компонент.

**Ключові слова:** професійна компетентність, мотиваційно-цільовий компонент, когнітивний компонент, соціальний компонент, аксіологічний компонент, аутопсихологічний компонент.

© І.В. Івашкевич, 2016

Випуск 14 (57), 2016. Наукові записки РДГУ.